

V systému sociálních služeb nastanou pozitivní změny

Prvním srpnem nabývá účinnosti novela zákona o sociálních službách, jež vnáší do současného systému několik zásadních změn. Jde zejména o zvýšení měsíčního příspěvku pro lidi s nejtěžším postižením, o zmírnění podmínek pro vznik nároku na příspěvek pro chronicky nemocné děti do 18 let a o změnu výplaty příspěvku na péči pro dospělé.

„Nedopustíme, aby dopady krize dolehly na lidi závislé na pomoci druhých. Rozhodně chceme zajistit kvalitní péči starým a nemocným občanům, kteří ji skutečně potřebují. Novela zvyšuje od 1. srpna 2009 měsíční příspěvek pro osoby s nejtěžším postižením, o něž je péče nejnáročnější, na 12 tisíc korun měsíčně. Týká se to zhruba 25 000 osob, což představuje dopad na státní rozpočet ve výši asi 300 milionů korun,“ říká Petr Šimerka, ministr práce a sociálních věcí.

Dále dochází od 1. srpna ke zmírnění podmínek pro vznik nároku na příspěvek na péči pro děti do 18 let tak, aby na něj dosáhly především děti chronicky nemocné (např. diabetes, fenylketonurie, celiakie, nádorová onemocnění apod.), a to tak, že se snižuje počet úkonů, které zakládají nárok na přiznání příspěvku na péči u dětí do 18 let. Zhruba 4 000 dětí do 18 let nově vznikne nárok na příspěvek na péči ve stupni I, což obnáší 140 milionů Kč ročně nového mandatorního dopadu a maximálně 1 000 dětí do 18 let může být posouzeno nově tak, že jim vznikne nárok na výplatu příspěvku na péči nikoliv ve stupni I jako doposud, ale ve stupni II, což představuje asi 24 milionů Kč ročně nového mandatorního dopadu.

Jak žádat o příspěvek

„Na ministerstvu jsme také analyzovali způsob využívání příspěvku na péči a výsledky jsou málo uspokojivé. Proto musíme nezbytně přikročit k takovým regulacím, které mohou zajistit, aby příjemce využíval příspěvek účelně a hospodárně,“ vysvětluje ministr Petr Šimerka.

Žadatel o příspěvek bude povinen již při podání žádosti uvést, jakým způsobem a kým mu bude nebo již je péče poskytována. Pokud tuto informaci ani po výzvě ze strany správního orgánu neuvede, nemůže mu vzniknout nárok na dávku. Podle současných poznatků tento údaj neuvádí asi 6 % příjemců příspěvku (téměř 20 tisíc osob). V těchto případech pak není možné zajistit účelné využití dávky nebo zkontrolovat správnost jejího použití.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností budou moci provádět kontroly využití příspěvku na péči efektivnějším způsobem. Je to dáno jednak tím, že novela zavedla přesný výčet okolností, které musí být podrobeny kontrole, a jednak budou mít pracovníci obecních úřadů k dispozici přesný výčet činností (z výsledku posouzení lékařskou posudkovou službou), ve kterých příjemce dávky vyžaduje pomoc či podporu. Kontrola se tedy bude moci zaměřit na to, zda je příspěvek využíván za účelem zajištění péče, a současně na to, zda je péče správně zaměřena.

Mění se způsob výplaty

Od 1. ledna 2010 se zcela mění vyplácení příspěvku na péči v I. stupni u dospělých osob. Nově se totiž zavádí tzv. kombinovaný způsob výplaty. Jedna polovina dvoutisícové dávky bude vyplácena peněžně a druhá formou věcného plnění. Tím se rozumí výplata za pomoci poukázek na péči, které budou uplatnitelné pouze u registrovaných poskytovatelů služeb sociální péče jako úhrada za péči. Paušální uplatnění nepeněžní výplaty by však v některých případech mohlo způsobit znevýhodnění některých příjemců dávky. Může se totiž stát, že v místě, kde člověk žije, nebude vhodná služba, nebo by mohlo dojít k omezení neformálních způsobů péče především ze strany osob blízkých. Dojde-li k těmto situacím, může být příspěvek na péči na základě rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností i nadále poskytován v plné hodnotě v penězích.

Aby obecní úřady obcí s rozšířenou působností zvládly výše uvedené rozšíření agend, navyšuje příspěvek na tento výkon státní správy obcím s rozšířenou působností o 200 milionů Kč.

V systému je půl milionu lidí

System sociálních služeb využívá ročně přibližně 500 tisíc osob (např. 110 tisíc klientů pečovatelské služby, 15 tisíc klientů osobní asistence, 70 tisíc lůžek v pobytových zařízeních služeb sociální péče, 15 tisíc lůžek v azylových domech a noclehárnách apod.). Sociální služby zaměstnávají 55 tisíc pracovníků (v přepočtených úvazcích). Celkové náklady systému se pohybují ročně v rozmezí 33 až 35 miliard Kč. Z toho státní rozpočet zajišťuje cca 24 miliard Kč formou výplaty příspěvku na péči (18 mld. Kč) a dotacemi na poskytování sociálních služeb (6 mld. Kč). Takto rozsáhlý systém vyžaduje, aby byl trvale analyzován. K provádění analýz, které mohou identifikovat podstatné jevy a trendy při poskytování sociálních služeb, je nezbytné zajistit objektivizovaný systém sběru dat o sociálních službách.

Z tohoto důvodu zavádí novela zákona ucelený systém sběru dat o poskytovatelích sociálních služeb. Půjde o otevřený informační systém, který poskytovatelé služeb budou povinni v pravidelných ročních cyklech naplňovat. MPSV připraví internetovou aplikaci pro vkládání dat, jež budou ve srozumitelné formě k dispozici všem aktérům v sociálních službách. Poskytovatelé budou moci porovnávat podmínky poskytování služeb mezi sebou, veřejná správa bude analyzovat fungování sítě sociálních služeb z hlediska jejich dostupnosti a efektivity a v neposlední řadě uživatelé služeb budou vybaveni dostatkem informací, které jim usnadní například výběr služby.

Autor: MPSV

Poslední aktualizace: 22.7.2009